

Serbest Piyasada Enerji Verimliliği ve EMO'nun Sorumlulukları

Necati İPEK

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası
necati.ipek@emo.org.tr

Enerjiyi “üretmek” kullanıma sunmak; elektrik santralleri, iletim-dağıtım hatları, rafineriler, limanlar, terminaller, üretim tesisleri, boru hatları gibi çok büyük çaplı yatırımlar ve uzun süreleri gerektirmekte oysa asgari zorunluluk yerine getirildikten sonra “Enerjinin Etkin kullanımı (verimliliğinin artırılması)” sonucu “elde kalan enerji”, bütün bunlara gerek kalmadan en çevreci, en ekonomik enerji elde edilebilir seçeneği olarak ortada durmaktadır.

Ülkemizde, enerji gereksiniminin karşılanması süreçlerinde “verimliliğin” artırılmasına yönelik olarak yıllarca ciddi bir politika, strateji, plan oluşturulmamış ve uygulama yapılmamıştır. Enerji gereksiniminin karşılanması için hep “daha fazla üretim” ve “enerji ithali” akla gelmiş, enerji verimliliği çalışmaları, ilgili-yetkili kuruluşların çok “önemli” (!) çalışmalarının yanında; söylemde kalmış ve esas olarak “politik” bir faaliyet olarak görülmüştür. Geçmişte yapılan açıklamalarda enerji verimliliğinin öncelikli bir konu olduğu belirtilmiş olsa da, uygulamaların beklentilere ne denli cevap verdiğini, bu amaçla ayrılan bütçeler ve sınırlı sayıdaki faaliyetler ortaya koymaktadır.

02 Mayıs 2007 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu, çerçeve niteliği ile önemli bir ilk adımı ifade etmektedir. Yasa genel olarak; enerji verimliliği çalışmalarının etkin olarak yürütülmesi, izlenmesi ve koordinasyonu konusunda idari yapının oluşumunu, enerji verimliliği hizmetlerinin yürütülmesi konusunda yapılacak yetkilendirmeleri, görev ve sorumlulukları, toplumun eğitim ve bilinçlendirilmesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılmasına yönelik ve sektörel uygulamalara ilişkin çeşitli destekleme mekanizmalarını, teşviklerle ilgili konuları ve yasal gerekleri yerine getirmeyenlere uygulanacak para cezalarını kapsamaktadır. Ayrıca Yasa, bu güne kadar enerji verimliliği konusunda, yasında özel bir yetkilendirme olmadığı halde bu alanda çalışmalar yapmış olan EİEİ’nin kuruluş yasında da değişiklik yaparak; EİEİ’yi yetkilendirilmiş kuruluş haline getirmektedir.

Yasa ile önümüzdeki yıllarda ülkemiz genelindeki enerji yoğunluğunun OECD ülkeleri ortalamasına indirilmesi ve böylelikle fosil enerji kaynağı ithalatının ve sera gazı salımlarının azaltılmasının hedeflendiği yasanın gerekçe notunda sayısal olarak belirtilmiştir.

“Elektrik Mühendisliği” disiplininin odaklandığı alanların başında “Enerji”nin gelmesi nedeniyle, enerji verimliliği hedeflerine ulaşabilmek için; Oda’mıza (ve üyelerimize) önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Yaşamın her alanında önemli bir ağırlığı olan elektrik enerjisinin temin-üretim-iletim-dağıtım ve tüketimi “Elektrik Mühendisliği”nin mesleki uzmanlık ve çalışmaları içindedir. Bu alana tüm sektörlerde kullanılan elektrikli araç-gereç ve donanımlar da eklendiğinde oldukça geniş bir alanda, Enerji Verimliliği Yasası’nın öngördüğü faaliyetlerin azımsanmayacak bir bölümünün elektrik mühendisliği meslek disiplininin alanına girdiğini söyleyebiliriz.

“Enerji Tasarrufu ve Verimliliği” son zamanlar da sıklıkla gündeme geliyor. Geçen yıl “Enerji Verimliliği yılı” ilan edildi. “Enerji Verimliliği”nin simgesi ENVER maskotu sempatik

yüzüyle her yerde karşımıza çıkıyor. Enerji verimliliği gibi hayati öneme haiz bir konuda harcanan yoğun çaba “Toplumsal duyarlılığın ve “farkındalığın” gelişmesi açısından önemli ve sevindirici olmakla birlikte, enerji özelleştirmeleri, enerji alanındaki kuralsız-serbest–denetimsiz piyasa (aşırı üretim ve tüketim, emperyalist-kapitalist zihniyet vb) olan bağını da sorgulamayı gerektiriyor.

5627 sayılı Enerji Verimliliği Yasasını desteklemek ve Yasanın Oda’mıza verdiği sorumluluk ve görevleri yerine getirmekten sevinç duymakla birlikte EİEİ’nin özverili ve iyi niyetli çabaları ile hazırlanan yasa ve yönetmeliklerin uygulanmasında “art niyetli”, “salt kar odaklı”, “piyasacı” yaklaşımların egemen olmaması için bu bildiriye işlenen hususların yetkililer ve kamuoyunun bilgisine sunulmasını da, “kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü” olarak görev ve sorumluluğumuz olarak görmekteyiz.